

Johans Sebastiāns Bahs /1685-1750/

Georgs Pelēcis /1947/

Ērģeļu mesas fragmenti ar saksofona pārdomām (2006)

Pièce d'orgue / Fantāzija Sol mažorā BWV 572

- Uvertīra GP
- *Kyrie, Gott Vater in Ewigkeit* BWV 669
Kungs, Dievs Tēvs mūžībā
- Pirmā interlūdija GP
- *Christe, aller Welt Trost* BWV 670
Kristus, visas pasaules mierinājums
- Otrā interlūdija GP
- *Kyrie, Gott heiliger Geist* BWV 671
Kungs, Dievs Svētais Gars
- *Allein Gott in der Höh' sei Ehr* BWV 672/GP
Gods Dievam augstībā
- *Wir glauben all an einen Gott* BWV 681
Uz Dievu Tēvu ticam mēs
- Trešā interlūdija (Fūga) GP
- *Vater unser im Himmelreich* BWV 683
Mūsu Tēvs Debesīs
- Ceturtā interlūdija (Fūga) GP

Pedalexercitium / Pedālvingrinājums BWV 598

- *Christ, unser Herr, zum Jordan kam* BWV 684
Kristus, mūsu Kungs, uz Jordānu nāca
- Piektā interlūdija GP
- *Fināls. Aus tiefer schrei ich zu dir* BWV 687/GP
Es dziļās bēdās nosaucos
- Postlūdija GP

Alla breve Re mažorā BWV 589

Johana Sebastiāna Baha skaņdarbu krājums, ko pats autors nosaucis *Klaviervingrinājumu III daļa (Dritter Theil der Clavierübung)*, mūsdienās pazīstams kā *Ērģeļu mesa*. Ērģeļmesas nosaukums tika lietots jau daudz agrāk, sakarā ar tā saucamo *alternācijas mesu*, kas Eiropā zināma vismaz kopš 15. gadsimta, ļaujot ērģeļu kompozīcijām (vai improvizācijām) skanēt dievkalpojumā mijā ar kora daļām. 17. gadsimtā īpaši pāvesta dekrēti precizēja vietas mesā, kur ērģelnieks varēja iestarpināt savas replikas. Kā tipisku un klasisku piemēru var minēt Fransuā Kuperēna *Draudžu mesu (Messe pour les paroisses, 1690)*. Instrumentālajās intermēdijās (vai prelūdiņās) parasti apdarināja gregoriskos dziedājumus (kā *cantus firmus* avotus), laika gaitā aizvien vairāk pievēršoties polifonijas, fūgas principiem kā arī koncertiskumam. Mūsdienu ērģeļmesas paraugu sniedz Olivjē Mesiāna *Vasarsvētku mesa (Mesa de la Pentecote, 1950)*.

Protestantu konfesijām ērģeļmesa nav raksturīga. Attiecīgs nosaukums pa laikam pavidēja tikai pēc analogijas. J. S. Bahs *Klaviervingrinājumu III daļu* publicēja 1739. gadā Leipcigā par saviem līdzekļiem, acīmredzot, izrādot šim darbam pietiekami augstu pašnovērtējumu. Krājums satur 21 korāļapdari (*BWV 669-689*) un 4 duetus (*BWV 802-805*) prelūdiņas un fūgas ierāmējumā.

Ideja pielikt kaut ko klāt Baha mūzikai sākumā man likās visai ķecerīga. Tad, atceroties, ka pašas ērģeļmesas vienmēr bijušas kāds pievienojums un faktiski dialogs ar pamatmateriālu, atļāvos tomēr šo principu atbalstīt. *Saksofona pārdomas* iestarpinātas gan mijā, gan kontrapunktā J. S. Baha daudz balsībai, vietām dziedot tai līdzi, bet vietām radot zināmu polistilistikas efektu. Varbūt nedaudz pārsteidz saksofona tembris, bet patiesībā tas diezgan organiski bagātina ērģeļu skanējumu, jo citu pūšamo instrumentu tembri jau tradicionāli ir dāsnī pārstāvēti ērģeļu reģistru paletē.

Teiciet to Kungu! ir pavēlēts visam Visumam, katrai radībai, un tāpēc ikvienam no mums ir iespēja un pienākums pievienot savu balsi ļaužu kopkora un slavas polifonijai. Vienotība izpaužas idejā, ka integrācija harmonijā ir bezgalīga, īpaši, ja tās kopsaucējs ir Dieva slavinājums un pateicība. Komponistu, tautību, cilvēces korim nav gala laikā un telpā sava Radītāja priekšā.

Georgs Pelēcis

The idea of adding something to the music of Bach seemed to me at first quite heretical. Then, remembering that organ masses always consisted of supplemental material added to the basic material as a dialogue, I allowed myself to support this idea.

The *Saxophone Reflections* are inserted alternating with as well in counterpoint with J. S. Bach's polyphony, at times singing along with it, but at times creating a certain polystylistic effect. Perhaps a bit surprising is the timbre of the saxophone, but in fact it organically enriches the sound of the organ, because the timbres of other traditional wind instruments are well represented in the palette of organ registers.

Praise the Lord! is commanded to the entire universe, to all of creation, and thus every one of us has the opportunity and the obligation to add one's voice to the praising polyphony of the choir of the people. Unity is manifested by the idea that harmonic integration is endless, especially if its common element is praise and thanksgiving to God. The choir of composers, nations, and civilizations has no end in time and space in the face of its Creator.

Georgs Pelēcis
translated by Imants Mežaraups